

H. C. Andersen - Eventyr 122: Sommergjakken. (1866) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel pga. såkaldt konverterings-divergens; læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 122: Sommergækken (1866) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel pga. såkaldt konverterings-divergens; læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Det var Vintertid, Luften kold, Vinden skarp, men inden Døre var luunt og godt, inden Døre laae Blomsten, den laae i sit Løg under Jord og Snee. En Dag faldt Regn; Draaberne trængte ned gennem Sneelaget ned i Jorden, rørte ved Blomsterløget, meldte om Lysverdenen ovenover; snart trængte Solstraalen saa fiin og borende, gennem Sneen, ned til Løget og prikkede paa det. "Kom ind!" sagde Blomsten. "Det kan jeg ikke!" sagde Solstraalen; "jeg er ikke stærk nok til at lukke op! jeg bliver stærk til Sommer." "Naar er det Sommer?" spurgte Blomsten, og gentog det, hvergang en ny Solstraale trængte ned. Men det var langt fra Sommertid; Sneen laae endnu, der frøs Iis paa Vandet hver evige Nat. "Hvor det varer! hvor det varer!" sagde Blomsten. "Jeg føler Kriblen og Krablen, jeg maa række mig, jeg maa strække mig, jeg maa lukke op, jeg maa ud! nikke Godmorgen til Sommeren, det bliver en livsalig Tid!" Og Blomsten rakte sig og strakte sig derinde mod den tynde Skal, som Vandet udenfor havde blødgjort, Snee og Jord opvarmet, Solstraalen prikket ind i; den skød frem under Sneen, med hvidgrøn Knop paa sin grønne Stilk, med smalle tykke Blade, der ligesom vilde skjærme om den.	Det var vintertid, luften kold, vinden skarp, men inden døre var der lunt og godt, inden døre lå også blomsten, den lå i sit løg under jord og sne. En dag faldt regn; dråberne trængte ned gennem snelaget ned i jorden, rørte ved blomsterløget, meldte om lysverdenen ovenover; snart trængte solstrålen så fin og borende gennem sneen, ned til løget og prikkede på det. - "Kom ind!" sagde blomsten. "Det kan jeg ikke!" sagde solstrålen; "jeg er ikke stærk nok til at lukke op! Jeg bliver stærk til sommer." "Hvornår er det sommer?" spurgte blomsten, og gentog det, hver gang en ny solstråle trængte ned. Men det var langt fra sommertid; sneen lå endnu, der frøs is på vandet hver evige nat. - "Hvor det varer, hvor det varer!" sagde blomsten. "Jeg føler kriblen og krablen, jeg må række mig, jeg må strække mig, jeg må lukke op, jeg må ud og nikke godmorgen til sommeren, det bliver en livsalig tid!" Og blomsten rakte sig og strakte sig derinde mod den tynde skal, som vandet udenfor havde blødgjort, sne og jord opvarmet, solstrålen prikket ind i; den skød frem under sneen, med hvidgrøn knop på sin grønne stilk, med smalle tykke blade, der ligesom ville skjærme om den.

Sneen var kold, men gennemstraalet af Lyset, dertil saa let at bryde igjennem, og her kom Solstraalen med stærkere Magt end før.

"Velkommen! velkommen!" sang og klang hver Straale, og Blomsten løftede sig over Sneen ud i Lysverdenen. Solstraalerne klappede og kyssede den, saa at den aabnede sig heelt, hvid som Sneen og pyntet med grønne Striber. Den bøiede sit Hoved i Glæde og Ydmyghed.

"Deilige Blomst!" sang Solstraalerne. "Hvor Du er frisk og skjær! Du er den Første, Du er den Eneste! Du er vor Kjærlighed! Du ringer Sommer, deilig Sommer over Land og By! Al Sneen skal smelte! de kolde Vinde jages bort! Vi skulle raade! Alting vil grønnes! Og saa faaer Du Selskab, Syrener og Guldregn og tilsidst Roserne, men Du er den Første, saa fiin og skjær!"

Det var en stor Fornøjelse. Det var, som Luften sang og klang, som trængte Lysets Straaler ind i dens Blade og Stilk; der stod den saa fiin og let til at bryde og dog saa kraftig, i ung Deilighed; den stod i hvid Kjortel med grønne Baand og priste Sommer. Men det var langt fra Sommertid, Skyer skjulte Solen, skarpe Vinde blæste paa den.

"Du er kommen lidt for tidligt!" sagde Vind og Veir. "Vi have endnu Magten! den skal Du føle og finde Dig i! Du skulde være bleven inden Døre, ikke løbet ud at stadse, det er ikke Tiden endnu!"

Det var bidende koldt! Dagene, som kom, bragte ikke en Solstraale! det var Veir til at fryse istykker i, for saadan en lille skjør Blomst. Men der var mere Styrke i den, end den selv vidste; den var stærk i Glæde og Tro paa den Sommer, der maatte komme; der var den forkyndt i dens dybe Attraa og bekræftet af det varme Sollys, og saaledes stod den med Fortrøstning i sin hvide Dragt, i den hvide Snee, bøiende sit Hoved, naar Sneefnuggene faldt tætte og tunge, medens de iisnende Vinde fore hen over den.

-

"Du knækker over!" sagde de. "Visner, iisner! Hvad vilde Du ude! Hvorfor lod Du Dig lokke, Solstraalen har gjækket Dig! Nu kan Du have det saa godt, du Sommergjæk!"

"Sommergjæk!" gentog den i den kolde

Sneen var kold, men gennemstrålet af lyset, dertil så let at bryde igennem, og her kom solstrålen med stærkere magt end før.

"Velkommen, velkommen!" sang og klang hver stråle, og blomsten løftede sig over sneen ud i lysverdenen. Solstrålerne klappede og kyssede den, så den åbnede sig helt, hvid som sneen og pyntet med grønne striber. Den bøjede sit hoved i glæde og ydmyghed.

"Dejlige blomst!" sang solstrålerne. "Hvor du er frisk og skær! Du er den første, du er den eneste! Du er vor kærlighed! Du ringer sommeren ind, dejlig sommer over land og by! Al sneen skal smelte, de kolde vinde jages bort! Vi skal råde! Alting vil grønnes! Og så får du selskab, syrener og guldregn og til sidst roserne, men du er den første, så fin og skær!"

-

Det var en stor fornøjelse. Det var, som luften sang og klang, som trængte lysets stråler ind i dens blade og stilk; der stod den så fin og let til at bryde og dog så kraftig, i ung dejlighed; den stod i hvid kjortel med grønne bånd og priste sommeren. Men det var langt fra sommertid, skyer skjulte solen, skarpe vinde blæste på den.

-

"Du er kommet lidt for tidligt!" sagde vind og vejr. "Vi har endnu magten, den skal du føle og finde dig i! Du skulle være blevet inden døre, ikke løbet ud for at pynte, det er ikke tiden endnu!"

Det var bidende koldt! Dagene, som kom, bragte ikke en solstråle, det var vejr til at fryse i stykker i for sådan en lille skør blomst. Men der var mere styrke i den, end den selv vidste; den var stærk i glæde og tro på den sommer, der måtte komme; sommeren var blevet den forkyndt i dens dybe lyst og længsel, og bekræftet af det varme sollys, og derfor stod den med fortrøstning i sin hvide dragt, i den hvide sne, bøjende sit hoved, når snefnuggene faldt tætte og tunge, medens de isnende vinde for hen over den.

"Du knækker over!" sagde de. "Visner, isner! Hvad ville du herude? Hvorfor lod du dig lokke, solstrålen har gækket dig, gjort dig til nar! Nu kan du have det så godt, du sommergæk!"

"Sommergæk!" gentog vinden i den kolde

Morgenstund.

"Sommergæk!" jublede nogle Børn, der kom ned i Haven, "der staaer een, saa yndig, saa deilig, den første, den eneste!"

Og de Ord gjorde Blomsten saa godt, det var Ord ligesom varme Solstraaler. Blomsten fornam i sin Glæde ikke engang, at den blev plukket; den laae i Barnehaand, blev kysset af Barnemund, blev bragt ind i den varme Stue, seet paa af milde Øine, sat i Vand, saa styrkende, saa oplivende. Blomsten troede, at den med Eet var kommen lige ind i Sommeren.

Datteren i Huset, en yndig, lille Pige, hun var confirmeret, hun havde en kjær lille Ven, og han var ogsaa confirmeret, han læste til Levebrød. "Han skal vær min Sommergæk!" sagde hun; tog saa den fine Blomst, lagde den i et duftende Stykke Papir, som der var skrevet Vers paa, Vers om Blomsten, der begyndte med Sommergæk, og endte med Sommergæk, "lille Ven, vær Vinterner!" hun havde gækket ham med Sommeren. Ja, det stod Altsammen i Verset, og det blev lagt som Brev, Blomsten laae deri, og der var mørkt om den, mørkt, som da den laae i Løget. Blomsten kom paa Reise, laae i Postsæk, blev klemmt og knuget, det var slet ikke behageligt; men det fik ogsaa Ende.

Reisen var forbi, Brevet blev aabnet og læst af den kjære Ven; han var saa fornøjet, han kyssede Blomsten, og den blev, med sit Vers omkring sig, lagt ned i en Skuffe, hvori laae flere deilige Breve, men alle uden Blomst, den var den Første, den Eneste, som Solstraalerne havde kaldt den, og det var fornøieligt at tænke over.

Længe fik den ogsaa Lov at tænke derover, den tænkte, medens Sommeren gik, og den lange Vinter gik, og det blev Sommer igjen, da kom den atter frem. Men da var den unge Mand slet ikke glad; han tog saa haardt paa Papirerne, smed Verset hen, saa at Blomsten faldt paa Gulvet, flad og vissen var den bleven, men derfor skulde den dog ikke kastes paa Gulvet; dog der laae den bedre end i Ilden, der blussede Versene og Brevene op. Hvad var der skeet? Hvad der skeer saa tidt. Blomsten havde gækket ham, det var en Spøg; Jomfruen havde gækket ham, det var ingen Spøg; hun havde kaaret sig en anden Ven i Skjærsommer.

morgenstund.

"Sommergæk!" jublede nogle børn, der kom ned i haven, "der står én, så yndig, så dejlig, den første, den eneste!"

Og de ord gjorde blomsten så godt, det var ord ligesom varme solstråler. Blomsten fornemmede i sin glæde ikke engang, at den blev plukket; den lå i barnehånd, blev kysset af barnemund, blev bragt ind i den varme stue, set på af milde øjne, sat i vand, så styrkende, så oplivende. Blomsten troede, at den med et var kommet lige ind i sommeren.

Datteren i huset, en yndig, lille pige, hun var confirmeret, hun havde en kær lille ven, og han var også confirmeret, han læste [for at få et levebrød](#). "Han skal være min sommergæk!" sagde hun; tog så den fine blomst, lagde den i et duftende stykke papir, som der var skrevet vers på, vers om blomsten, der begyndte med sommergæk, og endte med sommergæk, "lille ven, vær vinterner!" hun havde gækket ham med sommeren. Ja, det stod alt sammen i verset, og det blev [sendt](#) som brev, [et gækkebrev](#); blomsten lå deri, og der var mørkt om den, mørkt, som da den lå i løget. Blomsten kom på rejse, lå i postsæk, blev klemmt og knuget, det var slet ikke behageligt; men det fik også ende.

Rejsen var forbi, brevet blev åbnet og læst af den kære ven; han var så fornøjet, han kyssede blomsten, og den blev, med sit vers omkring sig, lagt ned i en skuffe, hvori lå flere dejlige breve, men alle uden blomst; den var den første – [den eneste](#), som solstrålerne havde kaldt den – og det var fornøjeligt at tænke over.

Længe fik den også lov at tænke derover, den tænkte [både](#) mens sommeren gik og den lange vinter gik, og det blev sommer igen, [først](#) da kom den atter frem. Men da var den unge mand slet ikke glad; han tog så hårdt på papirerne, smed verset [fra sig](#), så blomsten faldt på gulvet; flad og vissen var den blevet, men derfor skulde den dog ikke kastes på gulvet. [Dog](#): [der](#) lå den bedre end i ilden, [for](#) der blussede versene og brevene op. Hvad var der sket? [Jo](#) – [det](#), der sker så tit: blomsten havde gækket ham, [og](#) det var [jo](#) en lille spøg; [men](#) pigen havde [siden](#) gækket ham, det var ingen spøg; hun havde kåret sig en anden ven [den sommer](#).

I Morgenstunden skinnede Solen ind paa den lille fladtrykte Sommergæk, der saae ud, som den var malet paa Gulvet. Pigen, som feiede, tog den op, lagde den ind i en af Bøgerne paa Bordet, idet hun troede, at den var falden ud, da hun ryddede op og lagde i Orden. Og Blomsten laae igjen mellem Vers, trykte Vers, og de ere fornemmere end de skrevne, idetmindste er der kostet Mere paa dem. Saa gik Aaringer, Bogen stod paa Hylden: nu kom den frem, blev aabnet og læst i; det var en god Bog: Vers og Viser af den danske Digter Ambrosius Stub, som nok er værd at kjende. Og Manden, som læste i Bogen, vendte Bladet. "Der ligger jo en Blomst!" sagde han, "en Sommergæk! det er nok med Betydning, den er lagt her; stakkels Ambrosius Stub! han var ogsaa en Sommergæk, en Digtergæk! han kom for tidlig i sin Tid, og derfor fik han Slud og skarpe Vinde, gik paa Omgang hos de fyenske Herremænd, som Blomst i Vandglasset, Blomst i Riimbrevet! Sommergæk, Vinternar, Spas og Narrestreger, og dog den første, den eneste, den ungdomsfriske danske Digter. Ja, lig som Mærke i Bogen, lille Sommergæk! Du er lagt der med Betydning." - Og saa blev Sommergækken igjen lagt i Bogen, og følte sig der baade beæret og fornøjet ved at vide, at den var Mærke i den deilige Sangbog, og at Den, der havde først sjunget og skrevet om den, ogsaa havde været Sommergæk, staaet til Nar i Vinteren. Blomsten forstod det nu paa sin Maade, ligesom vi enhver Ting paa vor Maade. Det var Eventyret om Sommergækken!	I morgenstunden skinnede solen ind på den lille fladtrykte sommergæk, der så ud, som den var malet på gulvet. Pigen, som fejede, tog den op, lagde den ind i en af bøgerne på bordet, idet hun troede, at den var faldet ud, da hun ryddede op og lagde i orden. Og blomsten lå nu igen mellem vers, endda trykte vers, og de er fornemmere end de håndskrevne, i det mindste er der ofret flere penge på dem. Så gik der flere år, bogen stod på hylden; nu kom den frem, blev åbnet og læst i; det var en god bog: vers og viser af den gamle danske digter <i>Ambrosius Stub</i>, som nok er værd at kende. Og manden, som læste i bogen, vendte bladet. "Der ligger jo en blomst!" sagde han. "Det er en sommergæk; det er nok med vilje, at den er lagt her. Stakkels Ambrosius Stub! Han var også en sommergæk, en digtergæk! Han kom også for tidlig i sin tid, og derfor blev han modtaget med sne, slud og skarpe vinde, og gik på omgang som gæst hos de fynske herremænd, som blomst i vandglasset, som blomst i rimbrevet! Sommergæk, vinterenar, spas og narrestreger, og alligevel den første, den eneste, den ungdomsfriske danske digter. Ja, ligesom mærket i bogen, lille sommergæk! Du er lagt der med mening og betydning." Og så blev sommergækken igen lagt ind i bogen, og følte sig der både beæret og fornøjet ved at vide, at den var mærke i den dejlige sangbog, og at den digter, der først havde sunget og skrevet om den, også havde været sommergæk, stået til nar i vinteren. Blomsten forstod det nu på sin måde, ligesom vi forstår enhver ting på vor måde. Det var eventyret om sommergækken!
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte ´digitale fejl´ i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©

lit//dan/andersen/eventyr.dsl/ index.htm	
--	--